

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۶/۲۳

محمد انور اختر

لر او بر پښتانه او د پاکستان انگرېزي پالیسي (شلمه برخه)

(د سره جومات انځور)

پنجابی پوځ: جوړښت، شالید او کودتاګانې (۱۶)

جنرال مشرف او د اسلام آباد پر سره جومات (لال مسجد^۱) باندې برید (۱)

۲۰۰۷ ز. کال، د جنرال مشرف لپاره تر ټولو خونړی کال ؤ، په دې کال کې مشرف ډېرې ناوړه او خطرناکې چارې ترسره کړې، په ډېرو ناقانونه کړنو سر بېره، هغه په اسلام آباد کې پر سره جومات (لال مسجد) خونړی برید وکړ، بیا یې په اکتوبر کې په کراچۍ کې د بې نظیر بوتو د راستنیدو پر مهال د هغې پر هرکلي کونکي کاروان باندې دوه بمي چاودنې ترسره کړې او د همدې کال د دسمبر په ۲۷ مه نېټه پر بې نظیره باندې مرګونه برید هم وکړه چې په پایله کې بې نظیره ووژل شوه.

د ۲۰۰۷ ز. کال یوه مهمه پېښه پر سره جومات د جنرال مشرف په امر د پاکستان د امنیتي ځواکونو یرغل ؤ چې لومړی به په دې تړاو مالومات وړاندې کړو او وروسته به د پاکستان د لومړي وزیري بې نظیر بوتو پر ترور رڼا واچوو:

جنرال مشرف د امریکایانو د غولوني په موخه، په اسلام آباد کې پر سره جومات او ورسره څېره د حفصی په ښځینه مدرسه باندې بریدونه وکړل چې په دې توګه یې یو ځل بیا نړیوالو ته وښودله چې ترهګر په ټول پاکستان کې شتون لري، تر دې چې د اسلام آباد په ښار کې هم ځای پر ځای شوي دي.

۱: د پاکستان په پلازمینه، اسلام آباد کې سور جومات (لال مسجد) په ۱۹۶۵ ز. کال کې د ملا محمد عبدالله غازي له خوا جوړ شو او د پاکستان ولسمشر مارشال ایوب خان یې د بنسټ ډبره کېښوده. لال مسجد ځکه په دې نوم یادېږي چې د جومات دېوالونه ته سور رنګ ورکړل شوی دی.

دغه جومات له جوړېدلو راپدېخوا، د پاکستان د پوځي او دولتي مشرانو د پاملرنې مرکز پاتې شوی دی. د پاکستان څو تنو مشرانو لکه ولسمشر غلام اسحاق خان او فاروق لغاري، لومړي وزیر بلخ شیر مزاری، او بهرنیو مشرانو لکه د سعودي عربستان پاچاهانو، فیصل بن عبدالعزيز او خالد بن عبدالعزيز او د بنګله دېش ولسمشر ضیاء الرحمن له دې جومات څخه لیدني کړي دي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالې د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

سور جومات، د اسلامآباد په ښار کې ودان شوی دی، د جنرال ضیاء د واکمنۍ پر مهال د نوموړي جومات خطیب **عبدالله غازي** د جنرال ضیاء له نږدې انډیوالانو څخه ؤ. ² دغه ملا ته جنرال ضیاء ډېر زیات واک ورکړی ؤ او د سره جومات امام یې ټاکلی ؤ، ضیاء د دغې جومات په شاوخوا کې دوه مدرسې هم جوړې کړې وې چې یوه یې د **حفصی (جامع حفصه)** په نوم او بله یې د **فریدی (جامع فریدی)** په نومونو یادېدلې.

عبدالله غازي، پر جنرال ضیاء سربېره، له لومړي وزیر ذوالفقار علي بوتو سره هم نږدې اړیکې لرلې، نوموړی یو بنسټپالی ملا ؤ، عبدالله غازي، د افغان جهادي ډلو ټپلو په تنظیمولو او د افغانستان په وړاندو کې مهمه ونډه درلوده، عبدالله غازي په اصل کې بلوڅ توکمه ؤ، **دغه ملا د خپل قوم او خلکو پر وړاندې ډېرې ناوړه کړنې ترسره کړې دي، هغه بلوڅان، د بلوڅ ملتپالو مشرانو: عبدالصمد خان اڅکزی، ولي خان، خیر بخش مري، بزنجو، اکبر خان بگټي او نورو پر وړاندې راپارول.**

ملا عبدالله په ۱۹۹۸ ز. کال کې په همدغه سره جومات کې ووژل شو. د هغه تر وژل کېدو وروسته د ده زامنو، **عبدالعزیز غازي او عبدالرشید غازي**، د نوموړي جومات او مدرسو مسؤلیت پر غاړه واخیست.³

د ملا عبدالله زوی، عبدالرشید غازي ملا نه ؤ، هغه اقتصاد لوستی ؤ او د قاید اعظم له پوهنتون څخه یې سره جومات ته راوستلی ؤ. د ملا عبدالله بل زوی عبدالعزیز غازي د (آی اېس آی) پخوانی کارکوونکی ؤ، هغه یې هم دغه جومات او مدرسې ته راوستلی ؤ.

سور جومات د آی اېس آی له مرکزي دفتر څخه (۲۳۰) متره واټن لري او د آی اېس آی د دفتر کارکوونکي هره ورځ سره جومات ته د لمونځ کولو په موخه ورتلل.⁴

د سره جومات د مشرانو اړیکې وروسته له هغې له جنرال مشرف او حکومت سره تړنګلې شوې چې کله «د ۲۰۰۱ ز. کال د سپټمبر د ۱۱مې له پېښې وروسته، ولسمشر پرویز مشرف د امریکا په مشرۍ د (ترهګرۍ پر ضد جګړې) ملاتړ وکړ، دغه اېتلاف د سره جومات له مشرانو سره د ټکر عوامل رامنځ ته کړل ځکه د جومات مشرتابه په ښکاره د طالبانو ملاتړ کاوه.

«سره له دې چې عبدالعزیز او عبدالرشید له هر ډول منع شویو ترهګرو سازمانونو سره اړیکې ردولې خو دوی د ترهګرۍ پر ضد جګړې او په افغانستان کې د بهرنۍ پوځي مداخلې سخت مخالف وو. هغوی په ښکاره توګه پر پرویز مشرف نیوکې کولې او هغه یې تل غندلو.»⁵

د حکومت او جومات ترمنځ عملي تاوتریخوالی له هغه ځایه پیل شو چې «د ۲۰۰۵ ز. کال د جولای په میاشت کې، پاکستانیو چارواکو د لندن د بمې چاودنو د څېړنو په تړاو (چې د همدې کال د جولای په ۷مه نیټه شوي وې) پر جومات یرغل وکړ خو د مدرسې ښځینه زدهوونکو چې کوټک او لرګي ورسره وو، د پولیسو مخه ډب کړه.⁶ وروسته، حکومتي چارواکو د پولیسو د چلند له امله بښنه وغوښته.

په لږ ځواک سره په پاکستان کې د شریعت پلي کول

دا مهال چې د جومات او اړونده مدرسو مشران او کشران زورور شوي وو نو «د ۲۰۰۷ ز. کال په لومړیو کې، د سره جومات ملایانو او طالبانو د اسلامي شریعت د پلي کولو او له امریکایانو سره د پاکستان د همکاری د پای ته رسولو غوښتنې وکړې او د پاکستان د دولت واک یې وننګاوه.»

د شخړو د پراخېدلو یوه بله پلمه دا وه چې کله «د سره جومات چارواکو، په اسلامآباد کې د پلازمېنې د پراختیایي ادارې (CDA) له خوا د جوماتونو د نړولو پر ضد کمپاین پیل کړ.⁷ او وروسته له هغې چې یو جومات په ناقانونه توګه جوړ شوی ؤ، د حکومت له خوا ونړول شو.

²: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/6503477.stm

³: <https://web.archive.org/web/20070712224737/http://www.pakistantimes.net/2007/07/11/top1.htm>

4: هماغه

5: هماغه

⁶: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4258224.stm

⁷: <https://www.nytimes.com/2007/02/21/world/asia/21library.html>

برسېره پر دې، دوی په اسلام آباد کې داسې کړنې ترسره کړې چې د نړۍ پام یې ورواړاوه «د سره جومات اړوند، د دوو دیني مدرسو زده کوونکو د شریعت د پلي کولو او د فساد د مخنیوي پراخې چارې پیل کړې، دوی د ماشومانو یو کتابتون ونيو او د اسلام آباد په بېلابېلو سیمو کې یې پر هغو څه چې دوی (ناسلامي) بلل، ناڅاپي بریدونه پیل کړل.

(د شریعت پلي کوونکي)

په دغو هدفونو کې د DVD پلورنځي، د سلمانیانو دوکانونه او یو چینایي مساجد شامل وو چې دوی د زناکاریو تور پرې لگولی و.⁸ او د خاله شمیم په نوم، یوه میرمن او د هغې د کورنۍ بڼځې یې په بدلمنۍ تورني کړي او بندیانې کړي وې. دوی دوه تنه پولیس هم بندیان کړل.

عبدالعزيز په یوه غونډه کې وویل چې په دې خاوره (۶۰) کاله وړاندې اسلامي حکومت جوړ شوی و خو تر نن ورځې پورې په دې ځای کې غیراسلامي کارونه روان دي، په دې غونډه کې عبدالعزيز د پاکستان حکومت ته یوه میاشت وخت ورکړ چې د موسیقي دوکانونه ونړي او د فحاشیو مخه دې ونیسي. **د اپریل په ۶مه، ملا عبدالعزيز د پاکستان د فدرالي قضایي نظام ترڅنګ، د شریعت یوه موازي محکمه هم جوړه کړه، هغه ژمنه وکړه چې که حکومت د هغې د تړلو هڅه وکړي، زرگونه فدایي (خانمرګي) بریدونه به ترسره کړي.**⁹

ځینو دیني عالمانو د دوی دا عمل رد کړ، د پاکستان پیژندل شوي دیني عالم **ډاکټر فاروق خان**¹⁰ په اسلام آباد کې د اسلامي شریعت د اعلان غندنه وکړه ده وویل: «دا بلکل بې وقوفي ده، دا غلط کار دی، په دې سره نه اسلامي شریعت راتلی شي او نه په دې طریقې سره د اسلام خدمت کيږي، په دې سره، ټول اسلام ته نقصان کيږي، د اسلام د دعوت لاره بنديږي، اسلام چې په آزادي باندې یقین ساتي هغه ختمیږي، په دې وجه جمهوریت هم ختمیږي...»

(ملا عبدالرشید غازي)

د جومات امام عبدالرشید، ۶ میاشتې وړاندې د پاکستانی حکومت لهخوا بندي شوی هم و، **په هغه تور و چې له خمکي - هوا ته (سپتگر) توغندي یې له خان سره ساتلي دي.** چې بیا وروسته، نوموړی ملا د جنرال ضیاء د زوی اعجاز الحق (چې د جنرال مشرف په حکومت کې د دیني چارو وزیر و) له بنده خوشی کړای شو. پر سره جومات له برید وړاندې، ۶ میاشتې پخوا د سره جومات ملایانو او طالبانو ځانونه جگړې ته چمتو کړي وو، په جومات کې کلاشینکوفونه، لاسي بمونه، چاودیدونکي توکي او نوري وسلې ځای پر ځای کړي وې.

پر جومات او مدرسه، د برید امر او د ملایانو او طالبانو ماتې

پر جومات او مدرسه باندې له لوی برید وړاندې د حکومتی ځواکونو او طالبانو تر منځ وړې، وړې نښتې رامنځ ته شوي وې خو د وروستي برخه لیک ټاکنو کې برید څخه مخکې د سولې خبرې هم روانې وې، هغه وو چې «د ۲۰۰۷ ز. کال د جولای په اووم ماښام، جنرال مشرف وروستی گوت څنډنه (التیمت) ورکړ، ویې ویل: **«هغه کسان چې تسلیم نه شي، وبه وژل شي.»**¹¹

لکه څرنګه چې دا مهال د سولې خبرې روانې وې جنرال مشرف د سولې خبرو ته پام ونه کړ او پر جومات او مدرسه یې د یرغل امر وکړ. «دواړو لوري یوې هوکړې ته رسېدلې وو خو په وروستی شېبه کې ولسمشر پروېز مشرف هغه

⁸: <https://web.archive.org/web/20090420050830/http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1892254,00.html>

⁹: https://web.archive.org/web/20160305005909/http://english.ohmynews.com/articleview/article_view.asp?menu=&no=354646&rel_no=1

¹⁰: ډاکټر فاروق خان د خپلو سوله ییزو ویناګانو له امله په ۲۰۱۰ ز. کال کې د پښتونخوا په مردان ښار کې په خپل کلینیک کې د ناپېژاندو کسانو لهخوا په ډزو ووژل شو.

¹¹: <https://www.reuters.com/article/economy/musharraf-tells-mosque-militants-quotssurrender-or-diequot-idUSSP282394>

د پاڼو شمېره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

خبرې لغوه كړې او پوځ ته يې د بريد امر وكړ. ¹² يوې ځانگړې كومانډو قطعې (SSG) ، ته د شپې لهخوا د بريد امر وشو، كومانډو ځواكونه د درنو وسلو په ملاتړ چې توپچي، تانكونه او زغرمال گادي په كې شامل وو، پر جومات يرغل وكړ او د نږدې ودانيو، پر بامونو يې د كلابندي سنگرونه جوړ كړل. د شپې، شاوخوا يوه بجه وه چې د SSG كومانډو ځواكونو د **تانكونو او كوبرا چورلكو (هاليكوپټرو) تر پوښښ لاندې** د جومات پر بهرنيو برخو بريد وكړ خو په ځواب كې له سخت وسلهوال غبرگون سره مخ شول. كومانډو ځواكونو د جومات او د هغه ترڅنگ د حفصې مدرسې د ودانۍ څلور دېوالونه مات كړل او لوی لوی سوري يې په كې جوړ كړل.

په دغه نېټه كې «د SSG قوماندان، ډگروال (هارون الاسلام) د عملياتو پر مهال ټپي شو خو دوه ورځې وروسته يې په روغتون كې ساه وركړه.» ¹³

بلي خوا ملا عبدالرشيد غازي حكومتي ځواكونه د خپلو زده كوونكو د مرگ ژوبلي مسؤل وبلل، هغه وويل چې د بريد پر مهال، په بمباريو كې دېوالونه ونږيدل او ډېر زده كوونكي، **په ځانگړي توگه بنځينه طالباني يې وژلي دي.**

په لاندې لېنك كې پر جومات او مدرسه باندې بريد او د بنځينه او نارينه زده كوونكو غبرگون وگورئ:

<https://www.youtube.com/watch?v=DFMFLB7VRk4>

د ۲۰۰۷ ز. كال د جولای په ۱۰ مه سهار، پاکستانې پوځ خپلې ځانگړې قطعې ته امر وكړ چې پر سره جومات او ورسره نښتې حفصې مدرسې باندې [پلې] بريد وكړي.

كومانډو ځواكونه يرغل پيل كړ خو د جومات د چټ پر سر د شگو د بوجيو تر شا له سنگرونو او د جومات له كركيو څخه تر بزو لاندې راغلل. **پوځيانو د عملياتو په همدې پړاو كې تر ټولو زيات تلفات وركړل.** پوځيانو په چټكۍ سره د جومات اصلي ودانۍ تر خپل كنټرول لاندې راوسته او وروسته حفصې مدرسې ته ننوتل. ¹⁴

په مخامخ او تن په تن جگړه كې د لوگي لاسي بمونه، اور اچوونكي وسلې، فاسفورس گاز، اوښكې بهوونكي گاز او لاسي بمونه وکارول شول. ¹⁵

سختې جگړې څو ساعته دوام وكړ چې پوځيانو د مدرسې كنټرول تر لاسه كړ او په پای كې يوازې د ودانۍ تلخونه پاتې شوه. د عملياتو پر مهال له جيو ټلوپزيون سره عبدالرشيد غازي، په خپله وروستۍ مرکه كې (چې د ودانۍ په تلخونه كې يې پناه اخیستې وه) وويل چې ناروغه مور يې په بزو كې ټپي شوې ده. هغه زياته كړه چې حكومت خپل ټول ځواک كاروي. دا ښكاره تېرى دى ... زما وژل اوس حتمي دى.

په تلخونه كې نښتې دوام درلود. **ملا عبدالرشيد غازي لومړى په پښه ټپي شو، بيا ورته د تسليمېدو بلنه وركړل شوه خو د جگړې له سختيدلو سره په هماغه ځونه كې ووژل شو.** ¹⁶

د عبدالرشيد غازي خوبښه (ام حسن) هم د هغو بنځو په ډله كې وه چې په تلخونه كې يې سنگر نيولى ؤ او له تسليمېدو يې انكار كاوه. هغه ټپي او وروسته ونيول شوه. **د عبدالرشيد غازي ناروغه مور او د هغه وراره حسن غازي هم ووژل شول.**

جگړه تر هغې روانه وه چې په تلخونه كې بندپاتې ټول كسان يا تسليم او يا ووژل شول. ¹⁷

د ۲۰۰۷ ز. كال د جولای په ۱۱ مه، پاکستانې چارواكو اعلان وكړ چې د جومات او مدرسې ټوله ودانې نيول شوې ده او د نوموړو ودانيو د بشپړ كنټرول لپاره ۳۶ ساعته وخت لگېدلى دى.

¹²: <https://www.dawn.com/news/255773/musharraf-blamed-for-talks-failure>

¹³: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/6281404.stm

¹⁴: https://web.archive.org/web/20080613175118/http://www.chinadaily.com.cn/world/2007-07/10/content_5424458.htm

¹⁵: <https://www.thenews.com.pk/archive/print/65420-phosphorus-bombs-used-in-jamia-hafsa-operation-ejaz>

¹⁶: <https://web.archive.org/web/20070712224737/http://www.pakistantimes.net/2007/07/11/top1.htm>

¹⁷: <https://www.economist.com/asia/2007/07/10/the-last-battle>

د پاڼو شمېره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خپل و لولئ

د عبدالرشید غازي بنځه امنيتي ځواکونو ونيوله خو د عبدالعزيز بنځه او لور له مدرسې وتلي وي او **عبدالعزيز د (۶۰) تنو جليو په منځ کې «په چادري کې له جوماته د ووتلو په حالت کې د پوځي ځواکونو له خوا ونيول شو.»**¹⁸

د ملا عبدالعزيز له نيول کېدو وروسته د مدرسو اړوند، شاوخوا ۸۰۰ زده‌کونکو هلکانو او ۴۰۰ نجونو زده‌کونکو خانو ته چارواکو ته تسليم کړل.

(د سره جومات څو تنه نيول شوي يا تسليم شوي) پاڅونوال.

د جومات او مدرسې نيول په لاندې لېنک کې وگورئ چې خواشينوونکي صحنې هم لري؟

<https://www.youtube.com/watch?v=5QIxx178tKSA>

د سر زياتونه (تلفات)

پاکستانو چارواکو دغه عمليات بريالي وبلل، ويې ويل چې هغوی وکړای شول په جومات کې دننه ټول وسله‌وال کسان پرته له درنو ملکي وژنو څخه له منځه يوسي.¹⁹

د پاکستان د پوليسو لوی مفتش راپور ورکړ چې د عملياتو په ترڅ کې ۱۰۲ کسان وژل شوي دي: ۹۱ کسان د وسله‌والو ډلو غړي، ۱۰ تنه د ځانگړو خدمتونو ډلې (SSG) کوماندو او ۱ تن د نيمه‌پوځي ځواکونو غړی. په ټوليز ډول ۲۴۸ کسان ټپيان شوي وو چې له دې ډلې ۲۰۴ تنه ملکي وگړي، ۴۱ تنه د پوځ سرترپري او ۳ رېنجر ځواکونه وو. د عملياتو له پای ته رسېدو وروسته د پېښې په ځای کې ۷۵ جسدونه وموندل شول.²⁰

يو شمېر مري چې خپل خپلوان يې نه لرل او يا يې د حکومت له وېرې نه غوښتل خپل مري له ځان سره يوسي، په يوه هديره کې خاورو ته وسپارل شول، يو تن مريستون کيندونکي وويل: بنايي په هر تابوت کې له يوه څخه زيات جسدونه ايښودل شوي وي. راپور دا هم ويلي وو چې حکومت تر هغه ډېر مريستونونه کيندلي چې مخکې يې اعلان کړی وو.²¹

بله سرچينه وايي چې «د سره جومات اويا جسدونه اسلام‌آباد ته نږدې په يوه هديره کې خاورو ته وسپارل شول. د دې لپاره چې خپلوان يې وکولای شي په راتلونکې کې جسدونه وپېژني او ترلاسه يې کړي، چارواکو د لنډمهال لپاره [امانت] تر بنځولو مخکې د هغوی عکسونه، د گوتو نښې او د DNA نمونې واخيستي.»

د مذهبي گوندونو اېتلاف متحده مجلس عمل (MMA) ادعا وکړه چې **د بنځو او ماشومانو په گډون د ۴۰۰ او ۱۰۰۰ تنو ترمنځ زده‌کونکي وژل شوي دي.**

لکه څرنگه چې پاکستانو چارواکو وويل چې په دې جگړه کې لږ خلک وژل شوي دي، حقيقت نه لري، جنرال مشرف په دې ۸ ورځنۍ جگړه کې ډېر ناانډوله ځواک وکاراوه، پوځ د جومات د وسله‌والو (چې يوازي کلاشينکوفونه، لاسي بمونه او ماسکونه ورسره وو) سربرېره پر کوماندو ځواکونو، د ټانکونو، زغوالو گاډو، چورلکو او بي‌پيلوټه الوتکو کار واخيست، تر دې چې پوځيانو څو ډوله گازونه، په ځانگړي توگه منع شوي کيمياوي توکي (سپين فاسفورس) هم وکارول. (چې دا ډول منع شوي کيمياوي توکي د اسراييلو پوځ پر فلسطيني مجاهدينو کاروي).²² د پاکستانو چارواکو

¹⁸: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/6274518.stm

¹⁹: <https://web.archive.org/web/20071222000958/http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/c/a/2007/07/12/MNGOTQUTPG1.DTL>

²⁰: <https://www.dawn.com/news/256353/bodies-not-kept-in-i-9-storage-sc-told>

²¹: <https://web.archive.org/web/20071009084010/http://www.nation.com.pk/daily/july-2007/13/nationalnews3.php>

²²: د ډېرو مالوماتو لپاره ولولئ، په افغان جرمن آنلاين پورتال کې، د دې قلم ليکنې: د يهودو عادلانه جگړې: ۷۳يمه او ۱۱۴مه برخه.

د پاڼو شمېره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

په وينا، «نولس جسدونه دومره سوځيدلي وو چې پېژندل يې ناشوني وو.»²³ دغه سوځيدلي جسدونه بندي چې پوځيانو په جومات او مدرسه کې له منع شويو کيمياوي توکو کار اخيستی دی. پاکستانيو پوځيانو له يوې خوا، د هر ډول وسلو کارولو له امله ډېر خلک ووژل، بلې خوا په جومات او مدرسو کې په زرگونو طالبان او بنځينه طالبانې موجودې وې چې د گڼې گونې له کبله د پوځ ډېرې مرمې پر زده‌کونکو نښتي چې د مرگ سبب کيدلي.

(د ملا عبدالرشيد غازي، له څېرې ښکاري چې هغه يو شهيد دی خو په لاند انځور کې، د ښځو په چادرې کې د ملا عبدالعزيز غازي تېښته لويه بې‌شرمې ده.)

نېټه: ۲/۴/۱۴۰۵ ل.

نور بيا

[د ښاغلي محمد انور اڅر نوري ليکنې په دې لينک کې ولولئ.](#)

²³: <https://www.reuters.com/article/uk-pakistan-mosque-scene/charred-bodies-found-in-pakistan-mosque-school-idUKISL4491420070712/>

د پاڼو شمېره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: د ليکنيزې بڼې پاروالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ